

УДК 002.1-028.27:027.7.021]:021.7

Н. Левченко

директор науково-технічної бібліотеки Національного університету харчових технологій

**Електронні ресурси наукових бібліотек, як середовище для
розповсюдження інформації**

Розглядається рівень розвитку електронних ресурсів та завдання, які вони дозволять розв'язати у модернізації системи вищої освіти та науки.

Ключові слова: бібліотека ВНЗ, електронні інформаційні ресурси, електронна бібліотека, електронний каталог, інституційний репозитарій

N. Levchenko

director of Scientific and Technical Library of National University of Food Technologies

***Electronic resources research libraries as a medium for information
dissemination***

We consider the level of electronic resources and the tasks that they will resolve the modernization of higher education and science.

Keywords: university Library, electronic information resources, electronic library, electronic catalog, institutional repository

Інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді¹.

Уміння володіти інформаційними ресурсами стає неодмінною умовою для підвищення ролі інформаційного забезпечення вищого навчального закладу та його успішного функціонування.

Розвиток електронних інформаційних ресурсів суттєво впливає на модернізацію інформаційної інфраструктури вищого навчального закладу, нарощування інформаційних ресурсів, вдосконалення бібліотечно-інформаційної сфери як середовища накопичення, синтезування та формування ресурсної бази так підвищення ефективності використання електронної інформації.

¹ Про інформацію : закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII ; редакція від 01 січня 2017 р. // Верховна Рада України : [офіційний веб-портал]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 07.06.2017).

Використання електронних інформаційних ресурсів дозволяє суттєво впливати на якість формування ресурсно-інформаційного забезпечення всіх аспектів педагогічної системи, що значно урізноманітнює систему інформаційних ресурсів, покращує продуктивність отримання необхідної інформації, підвищує ефективність результатів навчальної діяльності.

В процесі формування, забезпечення, розкриття, організації електронних ресурсів враховується інформаційний потенціал бібліотек.

В системі вищої освіти для науковців вагому роль відіграють мережеві електронні ресурси – інституційні репозитарії, електронні бібліотеки, бази даних, електронні журнали, а також електронні каталоги, наукові портали, які створюють та формують бібліотеки університетів. Електронні ресурси створені бібліотеками дають можливість об'єднати різні види і типи інформаційних ресурсів, для формування єдиного інформаційно-комунікаційного простору та розширення доступу до наукового доробку університету.

Ключовим моментом для модернізації бібліотеки в контексті освітньої діяльності є створення власних електронних ресурсів. Бібліотеки вищих навчальних закладів здійснюють формування власних електронних каталогів, розширюючи їх формуванням електронних бібліотек та інституційних репозитаріїв.

Формування електронного каталогу – є основним напрямом автоматизації бібліотечних процесів, що в свою чергу надасть змогу не тільки підвищенню оперативності пошуку інформації, а й надання сервісних послуг для читачів бібліотеки. Зокрема, на основі електронного каталогу можуть оперативно готуватись тематичні покажчики літератури, бібліографічні списки нових надходжень у фонд бібліотеки, тематичні довідки, рекомендаційні списки додаткової літератури з основних навчальних дисциплін тощо.

Потужний інформаційний ресурс університетських бібліотек, на мій погляд, використовується не в повному обсязі. Оскільки користувачі можуть використовувати лише те, що їм доступно. Ведення спеціальних і тематичних баз даних електронного каталогу у середовищі професійної системи для

автоматизації бібліотечних технологій підвищить рівень використання цих ресурсів. Задовольнити інформаційні потреби користувача, забезпечити вільний доступ – саме в цьому полягає одна із найважливіших соціальних функцій бібліотеки. Важливим етапом у діяльності бібліотеки є забезпечення відкритого доступу до інформації, а саме до електронного каталогу через власний сайт.

Важливо відзначити, що бібліотеки надають доступ до електронних каталогів через власні web-сайти в мережі Інтернет. Каталоги відрізняються програмним середовищем, в якому вони створені і функціонують, видами відображених документів, можливостями. При цьому, багато з них пропонують стандартний пошук (за автором, ключовим словом, заголовком, роком видання), або розширений (за тематикою, ключовими словами в будь-якому полі, автором, видом видання, роком видання тощо).

Електронний каталог – це бібліографічна база даних, яка надає можливості користувачеві здійснювати пошук та перегляд потрібної інформації, користуючись віддаленим доступом до ресурсів через Web-інтерфейс в реальному часі.

Наразі, у вищому навчальному закладі, в системі інформаційного забезпечення набуває також великого значення формування електронних бібліотек, які спрямовані на забезпечення доступу до користування наукових, навчальних, навчально-методичних видань університету, документів обмеженого доступу, а також електронних документів які не мають електронної версії.

Рішення правових питань - істотна проблема при створенні електронної бібліотеки, адже все повинено мати законне підґрунтя для вирішення організаційних, технологічних, технічних, фінансових питань та забезпечувати права інтелектуальної власності.

Нині відбувається стрімке зростання Міжнародного руху Відкритого доступу до наукових знань. Одним із напрямків розвитку електронних інформаційних ресурсів у системі вищої освіти є формування інституційних репозитаріїв, що дозволяє університетам, на основі бібліотек створювати базу

для подальшого висвітлення результатів наукової діяльності вищого навчального закладу, а також сприяти публікаційній активності науковців. Метою та завданням інституційного репозитарію є забезпечення місця та способу централізованого, довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів документів, гарантуючи їх незмінність, а представлення наукової продукції у відкритому доступі в мережі Інтернет збільшить цитованість публікацій та результатів досліджень науковців і студентів вищого навчального закладу.

Підсумовуючи можна зазначити, що на кожному етапі розвитку, формування та організації електронних інформаційних ресурсів вимагає професійної взаємодії між працівниками бібліотек і науковцем. Електронні інформаційні ресурси нині є важливі у створення нових моделей наукової взаємодії, а тому зростання обсягів електронних інформаційних ресурсів потребує їх якісного опрацювання, нових форм роботи, як вищого навчального закладу так і безпосередньо бібліотечних фахівців.

Список використаних джерел

1. Баркова, О. Електронна бібліотека як перспективний засіб організації доставки документів та обслуговування по МБА / О. Баркова // Бібліотечний вісник. – 2002. – №1. – С. 47-54.
2. Дубровіна Л. Розвиток електронних інформаційних ресурсів рукописної та книжкової спадщини в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського / Л. Дубровіна, Г. Ковальчук // Бібліотечний вісник. – 2016. – № 1 (231). – С. 3-11.
3. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства : монографія / [О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 235 с.

4. Інформаційні ресурси. Словник законодавчої та стандартизованої термінології / НАПН України ; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: П. І. Рогова, Я. О. Чепуренко, С. М. Зозуля, І. Г. Лобановська]. – К. : Нілан-ЛТД, 2012. – 283 с.

5. Шемаєва, Г. Перспективні напрями розвитку електронних інформаційних ресурсів бібліотек / Ганна Шемаєва // Бібліотечний вісник. – 2012. – №3. – С. 3-7.